

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร
การประเมินระบบบัณฑิตศึกษาระหว่างเรียน
Intermediate Survey

รศ.ดร.สุรพล	อารีย์กุล	ที่ปรึกษา
ผศ.ดร.อัจฉรา	ธรรมาภรณ์	หัวหน้าโครงการ
นางนิรมล	หลิโสะ	ผู้ร่วมโครงการ
นางสาววิมลรัตน์	แดงสุวรรณ	ผู้ร่วมโครงการ

หลักการและเหตุผล

บัณฑิตวิทยาลัยตระหนักถึงพันธกิจสำคัญอย่างหนึ่งคือ การสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ ดังนั้นการประเมินกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในงานบัณฑิตศึกษาจึงมีความสำคัญเพื่อนำไปสู่การพัฒนางานได้อย่างตรงเป้าหมาย ซึ่งเป้าหมายสำคัญอย่างหนึ่งคือ การผลิตบัณฑิตอย่างมีคุณภาพ มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีมาตรฐานสากล สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ภูมิภาคและประเทศชาติ

บัณฑิตวิทยาลัยได้จัดทำแบบประเมินระบบบัณฑิตศึกษาระหว่างเรียน (Intermediate Survey) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงงานบัณฑิตศึกษา โดยพิจารณาจากความคิดเห็น ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อกระบวนการต่าง ๆ ของบัณฑิตศึกษา รวมทั้งการประเมินตนเองด้านศักยภาพในการพัฒนาตนเองซึ่งเป็นผลจากการเรียนการสอนในหลักสูตร โดยคาดหวังว่าข้อมูลนี้จะเป็นตัวบ่งชี้ตัวหนึ่งในการสะท้อนคุณภาพของการดำเนินงานทั้งในระดับบัณฑิตวิทยาลัยและระดับหลักสูตร สามารถนำไปสู่การพัฒนาได้อย่างมีคุณภาพ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อกระบวนการบัณฑิตศึกษา ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ศักยภาพในการพัฒนาตนเองซึ่งเกิดจากกระบวนการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา
2. ความพึงพอใจต่อการให้บริการต่าง ๆ ของบัณฑิตวิทยาลัย
3. ความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาในหลักสูตร
4. ความสนใจในกิจกรรมทางวิชาการ
5. ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนางานบัณฑิตศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตหาดใหญ่ ปัตตานี และตรัง ซึ่งกำลังศึกษาในภาคเรียนที่สองปีการศึกษา 2549 ซึ่งได้ตอบแบบประเมินระบบบัณฑิตศึกษาระหว่างเรียนจำนวน 71 คน จากหลากหลายสาขาวิชา ดังนี้ ชีวเวชศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ การวิจัยและพัฒนาระบบสาธารณสุข เกษษศาสตร์ เกษษวิทยา เกษษกรรมคลินิก ระบาดวิทยา การวิจัยทางทันตแพทยศาสตร์ วิศวกรรมเคมี วิศวกรรมไฟฟ้า วิศวกรรมคอมพิวเตอร์ วิศวกรรมอุตสาหการ วิศวกรรมโยธา วิศวกรรมเครื่องกล เคมี เคมีศึกษา ชีววิทยา ชีววิทยาโมเลกุลและชีวสารสนเทศ ฟิสิกส์ ธรณีฟิสิกส์ จุลชีววิทยา วาริชศาสตร์ ฟิสิกส์ ภูมิวิทยา กายวิภาคศาสตร์ นิเวศวิทยา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีพอลิเมอร์ เทคโนโลยีอาหาร เทคโนโลยีชีวภาพ การจัดการธุรกิจเกษตร การจัดการเทคโนโลยีอุตสาหกรรมเกษตร การจัดการทรัพยากรดิน การจัดการสิ่งแวดล้อม อนามัยสิ่งแวดล้อม พัฒนาการเกษตร พฤษศาสตร์ การจัดการอุตสาหกรรม การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ รัฐประศาสนศาสตร์ บริหารธุรกิจ พัฒนามนุษย์และสังคม ภาษาศาสตร์ประยุกต์ นิติวิทยาศาสตร์ อิสลามศึกษา วิธีวิทยาการวิจัย การบริหารการศึกษา ศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา และเคมีประยุกต์

เครื่องมือวิจัย คือแบบประเมินระบบบัณฑิตศึกษาระหว่างเรียน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประเมินค่าแบบเลือกตอบ และแบบคำถามปลายเปิด แบ่งเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ศักยภาพในการพัฒนาตนเองซึ่งเกิดจากกระบวนการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา ประกอบด้วย

- 1) การเรียนรู้ด้วยตนเองและวิธีการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 2) การคิดริเริ่ม คิดวิเคราะห์ และคิดแก้ปัญหาอย่างอิสระ
- 3) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้า
- 4) การเขียนงานวิชาการ
- 5) การพูด อภิปรายและนำเสนองานวิชาการ
- 6) การใช้ภาษาอังกฤษในการศึกษาค้นคว้า
- 7) ความรู้ในสาขา
- 8) กระบวนการทำวิจัยในสาขา
- 9) การเชื่อมโยงและการประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติ
- 10) การวางแผน การจัดการประสานงาน และแก้ไขความขัดแย้ง

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อการให้บริการต่างๆของบัณฑิตวิทยาลัย

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาในหลักสูตร

- 1) กระบวนการจัดการเรียนการสอน
- 2) การดูแลให้คำปรึกษานักศึกษาในภาพรวม
- 3) การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ
- 4) กระบวนการวางแผนเพื่อให้นักศึกษาสามารถสำเร็จการศึกษาได้ภายในเวลาที่กำหนดอย่างมีคุณภาพ
- 5) ช่วงเวลาการแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ตอนที่ 4 ความสนใจในกิจกรรมทางวิชาการ

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนางานบัณฑิตศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล บัณฑิตวิทยาลัยได้ชวนแบบประเมินระบบบัณฑิตศึกษาระหว่างเรียนไว้ใน Website ของบัณฑิตวิทยาลัย นักศึกษบัณฑิตศึกษาสามารถเข้าไปตอบแบบประเมินชุดนี้ได้

สรุปผลการวิจัย

1. นักศึกษบัณฑิตศึกษากลุ่มตัวอย่างประเมินตนเองด้านศักยภาพในการพัฒนาตนเอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.52) โดยเมื่อพิจารณารายลักษณะพบว่า 6 ลักษณะอยู่ในระดับมาก และ 4 ลักษณะอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายลักษณะต่างๆ ของศักยภาพในการพัฒนาตนเอง พบว่า 3 ลำดับแรกที่นักศึกษากลุ่มตัวอย่างประเมินตนเองเรียงตามลำดับดังนี้คือ 1) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้า 2) การเรียนรู้ด้วยตนเองและวิธีการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ 3) การคิดริเริ่ม คิดวิเคราะห์ และคิดแก้ปัญหาอย่างอิสระ

4 ลักษณะที่นักศึกษากลุ่มตัวอย่างประเมินตนเองในระดับปานกลางเรียงตามลำดับดังนี้คือ การใช้ภาษาอังกฤษในการศึกษาค้นคว้า การเขียนงานวิชาการ การพูด อภิปรายและนำเสนองานวิชาการ และการวางแผน การจัดการประสานงาน และแก้ไขความขัดแย้ง

2. นักศึกษบัณฑิตศึกษากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการให้บริการต่างๆ ของบัณฑิตวิทยาลัย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.11) โดยเมื่อพิจารณารายลักษณะพบว่า ทั้ง 6 ลักษณะ อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบรายลักษณะต่างๆ ของการให้บริการต่างๆ ของบัณฑิตวิทยาลัย พบว่า 3 ลำดับแรกที่นักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจเรียงตามลำดับดังนี้คือ 1) ข้อมูลข่าวสารใน Website ของบัณฑิตวิทยาลัย 2) ความรวดเร็วในการให้บริการต่างๆ เช่น การออกหนังสือราชการต่างๆ หรือเอกสารอื่นๆ และ 3) ความชัดเจนของขั้นตอนการให้บริการ

3. นักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีความพึงพอใจต่อ กระบวนการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรที่ศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.43) เมื่อพิจารณารายลักษณะต่าง ๆ พบว่า 1 ลักษณะอยู่ในระดับมาก และ 4 ลักษณะอยู่ในระดับปานกลาง

1 ลักษณะ ที่นักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมาก คือ การดูแลให้คำปรึกษานักศึกษาในภาพรวม

4 ลักษณะ ที่นักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจ ระดับปานกลาง เรียงตามลำดับดังนี้คือ คือ 1) กระบวนการจัดการเรียนการสอน 2) กระบวนการวางแผนเพื่อให้นักศึกษาสามารถสำเร็จการศึกษาได้ภายในเวลาที่กำหนดอย่างมีคุณภาพ 3) ช่วงเวลาการแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ 4) การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ

4. นักศึกษากลุ่มตัวอย่างสนใจหรือต้องการให้บัณฑิตวิทยาลัย คณะ หรือหลักสูตรจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษา เพื่อความเข้มแข็งทางวิชาการ โดยเรียงตามลำดับความสนใจ 5 ลำดับแรก ดังนี้

- 1) การเขียนและอ่านภาษาอังกฤษ
- 2) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์
- 3) การเขียนรายงานวิชาการ
- 4) การเขียนนิพนธ์ต้นฉบับ (Manuscript) และการนำเสนอผลงานทางวิชาการในที่ประชุมสัมมนา
- 5) การเขียนวิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์

ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนางานบัณฑิตศึกษาด้านต่าง ๆ

นักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนางานด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านกระบวนการทำงานของบัณฑิตวิทยาลัย

- 1.1 บัณฑิตวิทยาลัยควรให้คำแนะนำที่ชัดเจนเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของนักศึกษา เช่น การดำเนินการเรื่องการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา ตามเกณฑ์หรือเงื่อนไขต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่อง การนำเสนอผลงาน หรือการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ ระยะเวลาที่ใช้ในการสำเร็จการศึกษา การส่งวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ การส่งเอกสารหลักฐานประกอบการสำเร็จการศึกษา เป็นต้น
- 1.2 บัณฑิตวิทยาลัยควรปรับปรุงความรวดเร็วในการทำงาน การลดขั้นตอนการทำงาน รวมทั้งการมีมนุษยสัมพันธ์ และความเต็มใจในการให้บริการตอบคำถามของเจ้าหน้าที่
- 1.3 บัณฑิตวิทยาลัยควรแจ้งข่าวสารหรือประกาศต่าง ๆ โดยตรงทาง e mail ของนักศึกษา นอกเหนือจากการประชาสัมพันธ์ทางเว็บไซต์อย่างเดียว

2. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

- 2.1 ควรจัดกิจกรรมเสริมทักษะด้านต่าง ๆ ที่จะประโยชน์แก่นักศึกษาและยังสามารถนำชื่อเสียงมาสู่มหาวิทยาลัย
- 2.2 ควรปรับปรุงกำหนดการต่าง ๆ เช่น กำหนดการประกาศผลการสอบ PSU-GET กำหนดการส่งงานการตรวจงานของอาจารย์ กำหนดการสอบวิทยานิพนธ์ ให้สอดคล้องกับความเป็นจริง
- 2.3 อาจารย์ที่ปรึกษามีภาระงานมาก รับนักศึกษามากเกินไป
- 2.4 ควรลดจำนวนหน่วยกิตรายวิชา และเพิ่มหน่วยกิตวิทยานิพนธ์เป็น 18 หน่วยกิต
- 2.5 ควรพิจารณาคุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน และให้ความสำคัญกับอาจารย์ผู้สอนจากภายในมหาวิทยาลัยก่อนเชิญอาจารย์พิเศษจากภายนอก เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น
- 2.6 หลักสูตรควรให้ความสำคัญกับนักศึกษา ภาคสมทบ ให้มากกว่านี้ เช่นการให้เรื่องสวัสดิการควรมีสิทธิที่เท่าเทียมกับนักศึกษาภาคปกติเช่น การใช้ห้องพักนักศึกษาและเอกสารประกอบการเรียน เป็นต้น สำหรับด้านความรู้ดีพอสมควร ควรเชิญวิทยากรจากที่ต่าง ๆ มาเพื่อเปิดรับความรู้ความคิดเห็นที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารเพื่อพัฒนางานบัณฑิตศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและข้อเสนอแนะของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างจึงมีข้อเสนอแนะเชิงพัฒนาสำหรับบัณฑิตวิทยาลัยดังนี้

1. เพื่อเป็นการเอื้ออำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาและบุคลากรที่รับผิดชอบงานบัณฑิตศึกษาของคณะ จึงควรจัดทำคู่มือสำหรับนักศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ระเบียบ แนวปฏิบัติที่สำคัญ คำแนะนำขั้นตอนในการดำเนินการต่าง ๆ และการติดต่อกับบัณฑิตวิทยาลัย รวมทั้งการตรวจสอบและปรับปรุงเอกสารต่างๆที่บัณฑิตวิทยาลัยได้จัดทำเพื่อให้บริการนักศึกษาในวาระต่างๆ เพื่อให้มีความทันสมัยและมีประโยชน์ตอบสนองความต้องการอย่างแท้จริงของผู้รับบริการที่สำคัญคือนักศึกษา
2. ควรมีการพิจารณาพัฒนาประสิทธิภาพของงานด้านบริการอย่างสม่ำเสมอ ในด้านต่างๆ ดังนี้ ความรวดเร็ว ความแม่นยำถูกต้องในการให้ข้อมูล มนุษยสัมพันธ์ และจิตบริการของบุคลากรทุกประเภทในหน่วยงาน
3. ควรมีการพิจารณาเพิ่มช่องทางการให้ข้อมูลข่าวสารกับนักศึกษา เช่นแจ้งข่าวสารสำคัญทาง e mail ของนักศึกษา
4. ควรมีการพิจารณาความหลากหลายเพิ่มขึ้นของกิจกรรมพัฒนานักศึกษาที่สนองตอบความต้องการ เช่น การเขียนและอ่านภาษาอังกฤษ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ การเขียนรายงานวิชาการ การเขียนนิพนธ์ต้นฉบับ การนำเสนอผลงานทางวิชาการในที่ประชุมสัมมนา และการเขียนวิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์
5. ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนควรมีการปลูกฝังทักษะการวางแผน การจัดการประสานงานและการแก้ไขความขัดแย้ง

ศักยภาพในการพัฒนาตนเอง

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของการมีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง

ศักยภาพในการพัฒนาตนเอง	จำนวนและร้อยละของการมีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง												\bar{X}	S.D	ระดับคุณภาพ	
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		มีปัญหา					
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ				
1. การเรียนรู้ด้วยตนเองและวิธีการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต	9	12.7	41	57.7	20	28.2	1	1.4	-	-	-	-	4.82	0.661	มาก	
2. การคิดริเริ่ม คิดวิเคราะห์ และคิดแก้ปัญหาอย่างอิสระ	5	7.0	43	60.6	21	29.6	1	1.4	-	-	1	1.4	4.69	0.748	มาก	
3. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้า	12	16.9	41	57.7	14	19.7	3	4.2	1	1.4	-	-	4.85	0.804	มาก	
4. การเขียนงานวิชาการ	5	7.0	24	33.8	33	46.5	5	7.0	2	2.8	2	2.8	4.27	0.999	ปานกลาง	
5. การพูด อภิปรายและนำเสนองานวิชาการ	4	5.6	30	42.3	28	39.4	3	4.2	4	5.6	2	2.8	4.30	1.047	ปานกลาง	
6. การใช้ภาษาอังกฤษในการศึกษาค้นคว้า	4	5.6	28	39.4	23	32.4	9	12.7	5	7.0	2	2.8	4.15	1.129	ปานกลาง	
7. ความรู้ในสาขา	4	5.6	42	59.2	23	32.4	1	1.4	1	1.4	-	-	4.66	0.675	มาก	
8. กระบวนการทำวิจัยในสาขา	7	9.9	31	43.7	26	36.6	6	8.5	1	1.4	-	-	4.52	0.843	มาก	
9. การเชื่อมโยงและการประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติ	3	4.2	38	53.5	24	33.8	5	7.0	1	1.4	-	-	4.52	0.753	มาก	
10. การวางแผน การจัดการประสานงาน และแก้ไขความขัดแย้ง	1	1.4	33	46.5	32	45.1	3	4.2	1	1.4	1	1.4	4.38	0.781	ปานกลาง	
													รวม	4.52	0.615	มาก

